46ste jaar. — Nr 135. Zaterdag 11 November 1899.

Men schrijft in te **Tongeren** bij M. COLLEE, *uitgever en eigenaar* van dit blad.

De *Postrijder* verschijnt 's dinsdags, 's donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franc* gedaan worden aan den uitgever, **Groote Markt, n° 37-39, te Tongeren.**

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement :
Drie maal per week **6** franks per jaar.
Twee » » **35** » »
Een » » **4** » »
Een blad afzonderlijk **10** centiemen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen **1 25** cent^en per drukregel.
Reclamen, vonnissen en andere artikels voorzaal of binnen in het blad : **1** fr. den drukregel.

De personen die een ABONNEMENT zenden aan den **POSTRIJDER** *voor het jaar 1900, zullen het blad* KOSTELOOS *ontvangen, van den dag hunner inschrijving tot aanstaande Nieuwjaar.*

TONGEREN, DEN 11^e NOVEMBER 1899.

VAN ALLES WAT.

Onze tegenstrevers, in hunne geschriften en gesprekken, beweren dikwijls dat de XIXe eeuw, de eeuw is van verval en achteruitgang van het katholicismus. Al wie de volgende cijfers zal lezen, zal moeten bekennen dat het katholicismus met reuzenstapper is vooruitgegaan.

In het begin der eeuw, waren er in Engeland en Schotland slechts 120.000 katholieken ; tegenwoordig zijn er twee millioen, onder de bewaking van drie aartsbisschoppen, 18 bisschoppen, en 2.745 priesters.

In 1800, was een vijfde maar van de hollandsche bevolking katholiek, nu de twee vijfde.

In deze eeuw, is het getal der katholieken in Duitschland geklommen van 6 millioen tot 13 millioen ; in Zwitserland van 542 000 tot 1.170 000 ; in het schoonland der Balcans van 270.000 tot 640 000 ; in het Asiatisch Turkyen van 400 000 tot 658.000 ; in Persië van 300 tot 10 000, in Noord-Afrika van 15.000 tot 500 000.

In het Midden, het Westen, het Oosten en het Zuiden van Afrika, waren er geene katholieken in 1800 ; nu zijn daar 2 millioen katholieken, bestuurde in 30 missiën, door 250 zendelingen bestiert.

In het vere-Westen van Azië, is het getal katholieken gestegen van 1 tot 6 millioen.

In de Spaansche, Hollandsche en Engelsche bezittingen van Oceanie, waren er geene katholieken in 1800, nu zijn er een millioen en half.

In Canada, is het getal van 137.000 gerezen tot boven de 2 millioen, en in de Vereenigde Staten van 36 000 tot tien millioen. In al deze landen, is het getal katholieken vermeerderd in grooter evenredigheid dan het getal inwoners.

Dit alles bewijst ons dat de H. Kerk, niettegenstaande alle vervolgingen, niettegenstaande de helsche pogingen harer tegenstrevers, gedurig hare heilzame zending voortzet. Steunende op de almachtige bescherming van haren goddelijken stichter, dat de machten der hel niets tegen haar vermogen, en dat zij hare werking zal voortzetten tot dat de Zoon Gods alle volkeren tot zijn erfdeel zal verworven hebben.

* *

Het belgisch publiek volgt zeer oplettend de gebeurtenissen van den Boerenoorlog.

En ik meen te kunnen zeggen dat, alhoewel men de Engelsche soldaten beklaagt, die in zoo groot getal worden opgeofferd, geheel het publiek sympathiek is aan de Boeren en het met vreugde den onrechtvaardigen aanvander ziet vernederen.

Maar ook de militaristen triomfeeren. En weet ge waarom ?

Omdat zij zich verbeelden dat deze oorlog hun een argument zal leveren, ten voordeele van den persoonlijken dienstplicht.

Ziet gij, zeggen zij. Engeland heeft nooit willen aannemen dat elke burger soldaat moet zijn ; het Engelsch leger is een leger van vrijwilligers die geene goede soldaten zijn.

Dat is eene redenering zonder logiek en geheel onjuist.

De Engelsche soldaat heeft eene gevestigde reputatie ; hij gaat altijd door voor dapper en koelbloedig tegenover den vijand. En wat hij gisteren was, is hij heden nog.

Mag men hem beoordeelen volgens de samenhangende berichten die wij uit Zuid-Afrika ontvangen ?

Den eerlijke beoordeeling zou stellig voorbarig zijn.

Een punt blijkt reeds duidelijk uit de eerste inlichtingen : « Onze soldaten hebben zich goed gedragen, schrijft generaal White, maar de positie, die wij aan hadden aangedaad, was onhoudbaar ; ik ben alleen verantwoordelijk voor de uitvoering van het plan. »

De fout is dus aan den overste en niet aan de soldaten.

Waarom voorspruit dat uit de beoordeeling dier feiten onze militaristen twee misslagen begaan. Vooreerst de beweering dat de engelsche soldaten getoond hebben slechte soldaten te zijn, en tweedens, door te gelooven dat gedwongen dienst alleen goede soldaten maakt.

Is niet het engelsch leger dat afkoerenswaardig is, 't is de verachtelijke politiek van minister Chamberlain.

* *

De heer minister van geldwezen heeft, van eenen oubekende, door tusschenkomst van ... eenen hoofman der vrijmetselarij ? — neen, van eenen geen eerlijke, eene som van 2.526 frank ontvangen, als teruggaaf aan de schatkist.

Zulke uitslagen verkrijgt de godsdienstige overtuiging, daar waar de burgerlijke eerlijkheid en zelfs het menschelijk gerecht machteloos zijn.

* *

Er is in den laatsten tijd en er wordt nog veel gesproken en geschreven over een zoogezegde voorspelling van De Falb, over het vergaan van de wereld op 13 november aanstaande, te 2 ure namiddag. Wij zouden namelijk in botsing komen met eene komeet.

Allerlei fantastische verhalen zijn hierover gedaan en zelfs de stellige verzekering van De Falb zelf, dat hij nooit zulke voorspelling deed, hebben de hierover opgelaten kwakkels niet kunnen kortvleugelen.

Te dier gelegenheid taalt men natuurlijk al de vorige voorzeggingen aan van botsingen tusschen de aarde en andere hemellichamen, voorzeggingen, die nooit zijn uitgekomen. Tot geruststelling onzer lezers zij gezegd, dat de meeste geleerden, daar onder ook Dr Falb, van oordeel zijn dat dergelijke botsingen allerowaarschijnlijkst zijn.

* *

De hond had zich bij Jupiter over de mishandelingen van allerlei aard beklaagd, die hij van den mensch ondergaan moest.

Jupiter verbood hem anders dan met den stok te slaan. Nu zag de hond eens dat zijn meester kwalijk gezind was en, voor slagen vreezende, rutende hij alle stokken van de vloer. Doch het hielp hem weinig, want eenwelijks had men dit opgemerkt, of de man, uit den stal komende, sloeg de hond deerlijk met de steel van de zweep, de vrouw sloeg hem met het haard spinrokken, de meid met een brandhout en eenieder beweerde dat zij met eenen stok sloeg. Zelf de kok kwam toegeloopen met het braadspit en noemde het eenen ijzeren stok. « Helaas, zei de hond, ik moet het bekennen : die eenen hond wil slaan, kan licht eenen stok vinden. »

DE BOEREN.

Het land, waar de Boeren sedert jaren wonen, hebben zij grootendeels van den wettigen bezitter gekocht, deels veroverd met onzeggelijk veel opofferingen.

Indien de Kaffers en andere volkstammen, diswijls door hen strenge tijd gestraft geworden, dan was het omdat dezen zich schuldig maakten aan moord, brand en roof, en den Boer niet rustig in 't bezit lieten van hetgeen zij dacht wettig te bezitten.

De Boeren zijn gevolgelijk Hollanders van afkomst en hebben nog veel over in hunne levenswijze van den Hollandschen Boer.

De Boeren zijn *uitsluitend* ; zij verdragen geenen anderen godsdienst, dan die hunne voorvaderen hebben gehad.

Drunkenschap wordt verafschuwd ; wel bestaat zij, maar men kan haar niet aanzien als eenen algemeenen regel ; arbeidzaam zijn de Boeren niet erg, doch zij hebben ook voor hun dagelijksch brood niet te zwoegen, gelijk hier in Europa.

De Transvaler houdt zich bijna uitsluitend met het houden van zijn vee, met het weiden zijner kudde bezig : hij is tevreden met hetgeen hij heeft en ziet het niet uit zich zelven slaaf te maken, om het overvloedige te verkrijgen.

Onafhankelijkheid is de karakteriek van 't volk ; de eene Transvaler wordt nooit knecht van een anderen. Hij « helpt » zijnen landgenoot in het dagwerk ; doch het bedongen loon wordt gegeven, om geene « verplichting » te hebben.

Den geringen Transvaler worde geene plaats aan de familie-tafel geweigerd en de benamingen van oom, neef of nicht worden aan allen gegeven. Is hij van geene gemengde afkomst, dan kan hij op bijval hopen, indien hij aanzoek doet naar de rijkste « nooi » (boerenkoehoer).

De Boer heeft deels de kuischheid van het Hollandsch karakter behouden, doch dit is verbonden met zekere Fransche opvoedingsgeduld. Het duurt langer dat de Boer zijn geduld verliest, doch beledigd « is hij spoedig bereid de hand van verzoening aan te nemen. »

Van Hollandschen oorsprong zou men verwachten dat de Transvalers krank-zinnelijk zijn. Het tegendeel is nog al waar.

Daarvoor hebben de Boeren te lang rondgezworven zonder huis en haard ; te lang zich moeten bezelpen in ossenwagens en tenten.

Doch, nu de vrouw eenigzins tot rust gekomen is door een vast verblijf, keert zinnelijkheid en orde in het huisgezin te voorschijn.

Aan eerlijkheid en goede trouw ontbreekt het een Transvaler niet.

In geen geval geeft de Boer zich dichtelijk over aan den vreemdeling ; hij is beleefd-achterhoudend, hij is waantrouwend.

Gezond verstand hebben de Transvalers, doch boekenkennis hebben zij weinig. Spitsvinnige redeneringen van dezen of geenen uitlander « kunnen zij zelden ontwaren, doch het gezond verstand is hun een middel om den gesprinten strik te ontkomen.

In kleeding, levenswijze, insgelijks in hunne woning, zijn de Boeren nog altoos eenvoudig, ofschoon het voortdurend verkeer met den Europeaan en de invoer van allerhande soorten van artikelen door leurders, dit veel veranderd hebben.

De oude trekker bouwde zich eene woning van riet, graszoden en met leem bestreken, ter plaatse waar hij zich wilde vestigen. De kamers in dat huis waren door een gordijn afgescheiden en de rietendeur was door een riemken gesloten ; doch tegenwoordig worden vele huizen in steen opgebouwd.

De Boer eet in Transvaal schapenvleesch ; geiten-, rundvleesch en wild ; groenten, rijst, pompoenen, aardappelen, patatten en fruit. De volksdrank is koffie en melk. Wijn treft men zelden in eene boerenwoning aan, bier nog minder ; maar wel eigen gemaakten brandewijn.

De mannen dragen de kleeding die den burgerstand eigen is ; de vrouwen dragen tabberds van katoen-nanrinos.

Goud- en zilveren siraden worden weinig gedragen ; het meeste dat er gekocht wordt, is koper-verguld ; doch dit laatste zal denkelijk veel veranderd zijn in tien of vijftien jaar.

Men trouwt jong ; op zijn achttien jaar gaat de Transvaler in het huwelijksbootje, als hij het opzeilen van het huwelijk bekostigen kan. De jonggetrouwden blijven een of twee jaar bij vader en moeder in huis, en menig Transvaler ziet zich omringd door zijne kinderen en kleinkinderen.

De Boer houdt zich met de veeteelt bezig : ieder veeboer zaait en plant slecht zoo veel als hij noodig heeft om van te leven. Hij is liefhebber van de jacht en is dan ook een uitmuntend schutter ; het zijde kan gezegd worden van het paardrijden.

De vrouwen zijn daarin, evenals in het hanteeren van het gewear, zoo bekwaam als de mannen.

Voor TRANSVAAL.

Het Hulpkomiteit voor de gekwetsten van den Transvaalschen Oorlog, vraagt dringend aan de edelmoedige gevenden onzer Confraters de Heeren Apothekers, zoohaast mogelijk eenige giften te zenden zoals : Chloralchloroform (zuiver), sublimatpastillen, Morphinehydrochl. in oplossing 1 gr. op 100 gr. Luto cerasi water, Watte, Gaze, Cambricbanden, Pleasterbanden, Thermometers, enz., enz.

Alle opzendingen zullen ontvangen worden : *Roode Kruis*, Hulpkomiteit voor Transvaal, n° **8**, BISSCHOPSTRAAT, *ANTWERPEN*.

J. De Praeter, A. Meerbergen, L. Van Tenten,
APOTHEKERS.

Landbouw.

MUIL- EN POOTPLAAG. — De heer Croqueville heeft in eene vergadering der landbouwers van Frankrijk, eene belangrijke mededeeling gedaan, nopens het gebruik van IJZERSULFAAT om de muil- en pootplaag te genezen. Hij heeft verkloord onlangs in de omstreken van Villers-sur-Met, op 14 koeibeesten door de ziekten aangetast, eene proefneming gedaan te hebben die volkomen gelukt is.

Ziehier hoe men handelen moet :

1° — De muil en pooten der zieke beesten 2 tot 5 maal dangs kuischen met eene oplossing van ijzersulfaat, 20 per honderd.

Men mag daarvoor eene kleine spuit of zelfs eene spons gebruiken.

2° — Aan de beesten 2 tot 5 liters ijzersulfaat (5 10% te drinken geven per 24 uren.

De genezing heeft gewoonlijk den derden dag plaats.

Den 15 Augustus laatst, schreef de heer Croqueville dat, dank aan deze behandeling, al de beesten die op 7 Augustus door de ziekte waren aangetast, genezen waren.

Wij denken dat deze behandeling zeer nuttig zijn moet, aangezien zij zulke goede uitslagen opgeleverd heeft ; ook achten wij het ons tot plicht te aan onze lezers kenbaar te maken.

Daarbij wenschen wij aan de landbouwers, die er eene proefneming zouden nemen, den besten uitslag.

M. Desmaisières,

de achtbare volksvertegenwoordiger van Tongeren, zal op **donderdag 16e November**, dag der foor, in het lokaal der Land-en Tuinbouwmaatschappijen, in het Koffiehuis *Allée Verte*, Kiekenstraat te Tongeren, van **tien ure tot een**, de personen ontvangen die hem verlangen te spreken.

Wij leveren

aan de verontwaardiging der eerlijke menschen van alle politieke denkwijzen, een artikel zoo lengenachtig als lasterend, in het geuzenblaadje verscheuen, en waarin dit laatste, op eene allerhatelijkste wijze, den achtbaren ontvanger van het Bureel van Weldadigheid van Tongeren aanrandt.

Het orgaan onzer geuskens beweert, op de stelligste wijze, dat M. Jozef Meyers « zich verleden donderdag, bij de uitdeeling van de bonskens aan den armen, uitgelaten heeft *TEGEN DE LIBERALEN.* » (Het is geuzenblaadje dat, onderstreept).

Deze bewering van het geuzenblaadje, logenstraffen wij ten stelligste.

Tijdens de uitdeeling van bonskens voor brood aan de behoeftigen, die op donderdag 2 November plaats gehad heeft, was M. de Ontvanger niet tegenwoordig !

Deze uitdeeling werd gedaan aan de behoeftigen der vier secties der stad door de vier leden der Bestuurlijke Commissie van het Bureel van Weldadigheid.

M. de Ontvanger, wiens tegenwoordigheid hoegenaamd niet vereischt was tijdens de uitdeeling der bonskens, **bevond zich buiten de stad,** op het oogenblik dat, volgens het geuzenblaadje beweert, hij zich *tegen de liberalen* zou uitgelaten hebben !

Talrijke getuigen, zoowel tot de liberale als tot de katholieke denkwijze behoorende, zijn gereed de volstrekte waarheid van dit feit komen te bevestigen.

Zal nu het geuzenblaadje zijne valsche beschuldigingen herroepen ?

Dat noont, geachte lezers !

* *

En het is niet voldoende voor het geuzenblaadje te liegen en te beleedigen, het moet ook nog bedreigingen maken !

Opgepast mannekes ! zoo schrijft het geuzenblaadje, zich tot den achtbaren Ontvanger van het Bureel van Weldadigheid wendend.

Ziedaar wel de verkorting van « het schoon programma van Mechelen », welk onze geuskens beloofd hebben in ons midden te zullen verwezenlijken en dat in deze drie woorden kan samengevat worden : Plagerijen, vervolgingen, alzetlingen !

Te Mechelen heeft dit stelsel van dwingelandij niet lang geduurd. De kiezers hebben van het stadhuis eene liberale meerderheid gejaagd die voor geene daden van geweld terugdeinsde.

En dat het geuzenblaadje het niet uit het oog verliezen : Te Tongeren zal men nooit de daden van geweld dulden die de liberale regering van Mechelen zoo dreevig gekenmerkt hebben.

Ah ! gij bedreigt, tongersche geuskens ; tracht dan uw bedreigingen tot uitvoer te brengen ; begint maar als gij er goesting voor gevoelt ; men zal u welhaast tot reden brengen.

* *

Eenparige protestaties, hebben in onze stad het hatelijk artikel onthaald, door het geuzenblaadje tegen den achtbaren ontvanger van het Bureel van Weldadigheid gericht.

Iedereen hier ter stede kent de grenzeloze zelfopoffering, de uitgestrekte bestuurlijke kennissen, alsook de overgroote dienstvaardigheid jegens de armen en de behoeftigen, die den achtbaren Ontvanger in zoo ruime maat kenmerken.

Ook kunnen de beleedigingen van het geuzenblaadje hem niet bereiken.

Zulke grove aantijgingen maken enkel hatelijk diegenen die, uit gebrek aan ernstige beweegredenen, genoodzaakt zijn hunne toevlucht tot zulke armzalige wapens te nemen.

* *

M. Jozef MEYERS komt den volgenden brief aan het geuzenblaadje te zenden :

Tongeren, den 8 November 1899.

Mijnheer de Uitgever van den
« Journal du Limbourg. »

In uw nummer van zaterdag ll., onder den titel « *Opgepast, Manneke !* », schrijft gij dat ik doodverdag er voren, mij bij de uitdeeling der bonskens aan de armen, uitgelaten heb tegen de liberalen.

Gij dreigt mij tevens met een onderzoek over de politieke plaatskens die ik bekleed, en met uitleggingen over de wijze waarop ik met het armengeld betaald wordt.

Uwe dreigementen, heer uitgever, laten mij volkomen onverschillig.

Ik ben gewoon mijnen plicht te doen, en heb ze daarom niet te vreezen.

Dat ik katholiek ben, en voor de katholieke zaak werk, dat is mijn recht. Gij zult mij de vrijheid toch niet betwisten, hoop ik, van dit recht uit te oefenen.

Wat ik ten stelligste loochen, is, dat ik in mijne bediening van Ontvanger, in het Armen-bureel politiek maak en mij uitlaat tegen de liberalen.

Gij zegt dat ik dit den donderdag der verledene week wel zeker heb gedaan.

Welnu, mijnheer, dien dag had ik een regelmatig verlof. Ik heb hem doorgebracht te Luik, van 's morgends 9 ure tot 's avonds 6, — in gezelschap van een uwer politieke vrienden die verontwaardigd is over uwe aantijging.

Gelief dezen brief in uw eerstkomend nummer in te lasschen en mijne groetenissen te aanvaarden.

J. MEYERS,
Ontvanger van het Armen-Bureel.

Limburgsche VELDWACHTERSBOND.

Maandag der verledene week, om 10 uren 's morgends, had in de hoventaal van het kollehuis « De Scherpesteen » te Hasselt de vergadering plaats, waarvan wij in een vorig nummer het dagorde meedegedeeld hebben. Een groot getal veldwachters waren er tegenwoordig.

Aan het bureel nemen plaats : De Hoog Eerw. Heer Keesen, provinciale Senator ; MM. Hellepotte, Eerevoorzitter van den Bond ; Ridder A. de Corswarem en Cartuyvels volksvertegenwoordigers ; Belleflamme en Ceelen, provinciale raadsleden.

In eene treffende redevoering, schetst M. Hellemans, voorzitter, het grout nut, de noodzakelijkheid van den Bond en de groote voordeelen door dezelfs verkregen. Hij wijst met rechtmatige fierheid op de inrichting der zoo lang gewenschte en zoo vurig betroachte Pensioenkas, dit jaar tot stand gebracht en spreekt daarvoor zijnen besten dank uit aan de heeren leden van de Bestendige Afvaardiging en van den Provincialen Raad van Limburg.

Hij brengt hulde aan de heeren Volksvertegenwoordigers en Senators onzer provincie, die den Bond altoos met raad bijgestaan hebben en bijzonderlijk aan M. Hellepotte, eerevoorzitter der stichters van den Bond en Eerevoorzitter van den Beginne af. Als blijk van erkentelijkheid aan M. Hellepotte, biedt den bond hem zijn welgelijkend portret aan.

M. Hellepotte bedankt in hartelijke bewoordingen de veldwachters van Limburg voor hunne oprechte genegenheid en zegt dat hunne belangen hem altijd nauw aan 't harte zullen blijven, dat zij steeds op zijnen steun mogen rekenen. Hij wakkert ben aan tot standvastigheid en eerlijkheid om het algemeen welzijn van hun ambt te bevorderen.

In de vorige eeuw lag de macht der werkende klassen besloten in hunne gilden ; thans ook is het door de bonden, door de samenwerking, dat zij de verwezenlijking over wenschen zult bekomen. En even als de gilden van voorheen alleen een aalmoezenier hadden, zoo moet gij er ook eenen kiezen en wie zult gij beter kunnen nemen dan uwen benjamen en toegenegen Senator, Mgr. Keesen ?

Daverende torjuichingen begroeten deze schoone aanspraak, die lang in het geheugen zal blijven van hen die erbij tegenwoordig waren.

Op eene luimige, hem eigenzardige wijze, antwoordt *Mgr. Keesen* op de redevoering van M. Hellepotte, zegt dat hij met vreugde het ambt van aalmoezenier der Limburgsche Veldwachters aan-

HET VOLK VAN DEN MIST

24ste VERVOLG.

— Groote ijsling heerscht onder het volk, dat snakt naar het bloed der afgoden. Nam heeft u gezegd, dat gij dezen avond terugkomen zult om te onderhandelen met het volk. Helaas, ik moet dat anders verklaren : gij zijt gerooven voor de rechtbank der ouderen om gevonnist te worden.

— En als het vonnis tegen ons is ? Spreek recht uit, Olfan.

— Gij wilt dan dat ik spreke ? Welnu, dan zult gij allen in den poel geslingerd worden, om tot voedsel te verstrekken aan de Krokodil.

— En gij ziet geen middel om ons te beschermen, Olfan ?

— Geen enkel ; alleen mijn leven kan ik wagen, want de soldaten, die onder mijn bevel staan, zullen mij niet eens gehoorzamen, beaugst als zij gemaakt werden door de offeraars met hunne bedreiging van hongerdood voor den toekomenden winter. Doch wegeert mij, koningin, indien gij waarlijk zijt, voor wie gij u uitgeeft, waar m roept gij dan mijne hulp in en waarom wreekt gij u zelven niet over het u angedane onrecht ?

Wanhopig zag Juanna naar Leonard, die zoo mogelijk nog meer onthutst was dan zij zelve.

— Ik denk dat gij beter zoudt doen hem alles te zeggen, sprak hij in het engelsch ; binnen een paar uren zal hij toch weten dat wij bedriegers zijn en men niet wel dat hij het reeds gist. Het is beter dat hij van onze lippen de waarheid vernome. Deze man is eerlijk, hij is aan ons zijn leven verschuldigd, laat ons dan de kans loopen, en hem vertrouwen ; doen wij verkeerd, het zij zoo ; kwader dan hij nu is kan onze toestand toch niet worden.

Zij boog ten titel van instemming, dacht een oogenblik na en sprak dan.

— Olfan, zijn wij alleen ? Wat ik u te zeggen heb, mag door niemand dan door u worden gehoord.

— Wij zijn alleen, koningin, antwoordde hij rondblikkende, doch de muren hebben hier oren.

— Treedt nader, Olfan.

Hij gehoorzaamde, en zij zich voorover buigende, sprak hem fluisterend toe, terwijl Leonard, Mordaunt en Otter zich rondom haar schaarden.

— Gij moet mij niet langer koningin noemen, ik ben niets meer dan gij, het is te zeggen eene sterfelijke vrouw, en die man — en zij wees op Otter — is geen afgod maar een zwarte duivel.

Zij zweeg, als om het uitwerkend te zien, dat deze woorden zouden maken op de koning ; verbazing was te lezen op zijn aanzicht, doch het was meer hare stoutmoedigheid dan de beterkenis harer woorden, die haar uitlokt.

— Ik had dan niet verkeerd geraden, zegde hij met eenen glimlach. En toch moet ik u koningin blijven noemen, want gij zijt wel de koningin aller vrouwen, en wie haar is als gij zoo aanminnig, zoo dapper en zoo groot ? Hier althans zijn er geen, en hij boog bij die woorden met eene hoffelijkheid, die geen lijn beschaafden Europeaan hem zou nagevolgd hebben.

Het was Leonard, die ons verbaasd opzag. Er lag in dezes koonings woorden niets dat hem kon mishagen en toch stond die toon hem tegen : dat was te veel bewondering. Het scheen hem zelfs toe, dat Olfan in het geheel niet misnoegd was over de ontdekking, dat Juanna slechts eene gewone vrouw was en de daaropvolgende woorden van den jongen hoofdman bevestigden dit vermoeden ten volle.

— Ik ben gelukkig van uw lippen te vernemen, vorstin, dat gij slechts eene sterfelijke vrouw zijt, omdat wij de afgoden slechts kunnen verheerlijken en wij, mannen, de vrouwen niet alleen mogen verheerlijken, doch ook beminnen — besloot hij met eene eerwaardige buiging.

— Op mijn woord, zegde Leonard bij zichzelven, die koning is verliefd en mijn medestrijder. Waarom heb ik de zaken niet op een beteren voet gezet voor mij zelve. Arme Juanna.

Wat Juanna betrof, zij verschrikte en blosode. Daar was eene nieuwe moeilijkheid, doch hoe onaangenaam het ook was, het was nu de tijd niet om zulks te toonen.

— Luister, Olfan, sprak zij, het is nu geen uur voor schoone woorden, die niets beteekenen, want wie weet ben ik niet dood eer de zon terug oprijst en dus ver van alle liefde en vereering. Onze geschiedenis is als volgt : wij kwamen in uw land op avonturen uit en ook om die roode steenen te zoeken, die gij het bloed van Acu noemt, en die onder de blanken als schatten worden geprezen. Het is om die reden dat ik, eene vrouw, den Verlosser aanzette om deze reis te ondernemen en waarom op dit oogenblik ons leven in gevaar is.

— Verschoon mij, koningin, zegde Olfan plotseling, mag ik u slechts eene vraag toerichten, alvorens zij mij het slot uwer geschiedenis verhaalt ? Wat is die blanke man voor u ?

Juanna was in een stuk geloopen. Indien zij zegde dat Leonard haar niets en onverschillig was, zou dat voor hem het best zijn, alhoewel Olfan haar misschien niet geloofde. Als zij van een anderen kant zegde dat het haar man was, kon dat voor haar zelven beter zijn en haar verlossen van de vervolging van dezen al te voorkomenden wilde ; doch haar trots kwam daar tegen op. Had zij zelve niet altijd met afgrijzen aan die huwelijksketen gedacht en, alhoewel zij Leonard beminde, waren niet beiden in zekeren zin vijanden voor malkander ? Toch moest zij een besluit nemen en snel, want de gezonde zin zegde haar, dat in deze omstandigheid, haar trots moest onderdoen.

— Hij is mijn echtgenoot, sprak zij stoutweg.

Olfan ontroerde, doch aanschouwde daarna vol twijfel Juanna, wier levenswijze, die hem tot in de minste omstandigheid bekend was, deze beweering scheen tegen te spreken.

Mordaunt en Otter, op verzoek van Juanna, getuigden de waarheid van haar gezegde ; zij geweiden dat het jonge meisje haar laatste troeven verspeelde en zij haar het zij moesten staan.

Nog scheen Olfan even wel niet overtuigd.

— Gij zegt dat de Verlosser uw echtgenoot is, sprak hij, en deze beide getuigen van ja ; doch hij zelf, hij zegt het niet. Zeg dan nog een ding slechts, vrouw : beminnt zij dien man en zoudt gij verdriet hebben zij dien man en zoudt gij geest voor mij zelve. Arme Juanna.

zwart kleed was zij garsch gereed om naar den tempel te gaan. Doch nu was er geen dralen meer mogelijk ; zij moest nu rechtuit spreken, hoe beschamend dat ook voor haar was, zoo niet zou Olfan haar zwijgen als verdacht aanzien en zou wellicht Leonard voor eenwig van haar gescheiden worden.

— Gij hebt weinig recht, koning, om mij op dit oogenblik zulke vragen te stellen ; toch wil ik u antwoorden ; ja, ik bemin hem, en moest hij sterven, dan zou dit ook mijnen dood kosten.

Leonard kon met moeite eenen uitroep onderdrukken, want daar rees Juanna in een geheel ander licht voor zijne oogen op.

— Uw antwoord is voldoende, sprak Olfan, op eenen toon van diepe teleurstelling ; indien het u belieft kunt gij thans uw verhaal voortzetten.

— Daar is niet veel meer bij te voegen, zegde Juanna met een zucht van verlichting, want dit verhoor over hare betekking tot Leonard was haar zeer pijnlijk geweest ; de vrouw Soa behoort tot uw volk ; zij is de dochter van Nam den hoogepriester en ontvluchtte zij weertig jaar geleden uw land, om den dood te ontsnappen.

— Waar is zij nu ? vroeg Olfan, levendig opziende.

— Wij weten het niet ; in den afgeloopen nacht is zij verdwenen, zoowels onze andere bedienden verdwenen.

— Nam zal wel weten waar zij is, gromde Olfan.

— Nadat de Verlosser en ik getrouwd waren, vervolgde Juanna, zonder Leonard te durven bezien, vertelde Soa, die mijne voedster was geweest, ons de geschiedenis van het Volk van den Mist, hare broeders, in wier midden zij moesche te sterven.

— De duivel aanhoorde haren wensch, morde Otter.

— Zij zegde ons dat, zoo wij hierheen haar wilden vergezellen, wij zulke steenen, als dien welken ik op het voorhoofd heb, zouden kunnen koopen. Ik was het die, op zulke steenen belust, den Verlosser wist over te halen tot de reis, alhoewel in zijn hart, hij er tegen was. Zoo ondernamen wij den langen en moeilijken tocht en het was slechts toen wij in het gebergte waren, aan de grenzen van uw land, dat Soa ons de historie der afgoden vertelde en ons zegde dat wij te kiezen hadden : ofwel ons valschelijk uitgeven voor e godin, die volgens de profecij moesten terugkeeren, ofwel elendig omkomen. Nu weet gij alles, Olfan ; wij hebben een moeilijk spel gewaagd en verloren — ten minste, zoo gij ons niet helpt.

En zij vouwde de handen te samen en zag den koning smeekend aan.

— Heb ik u niet gezegd dat mijne macht gering was ? antwoordde hij neerslachtig ; en hoe kan ik menschen helpen, die in ons land gekomen zijn om ons te bedriegen en die letterlijk onheil en ongeluk over ons hoofd getrokken hebben ?

— Omdat wij uw leven hebben gered en gij ons trouw gezworen hebt.

— Ware het niet voor u geweest, mijn leven ware nooit in gevaar gekomen ; wat meer is, ik zwoer aan goden en nu ondervind ik dat het bedriegers, gewone menschen, wier daad straf verdient ; waarom zou ik u helpen ?

Nog gaf Juanna den moed niet op en zij bracht de redenen voor van hooger belang, die Olfan had, om zich op hunne hand te houden en eene laatste poging aan te wenden, om zich voorgoed te bevrijden van het loodzware juk van Nam en zijne trawanten.

Het scheen dat deze reden nogal indruk maakte op den koning want hij beloofde met zijne hoofdmannen, alles vijanden des hoogepriesters, te gaan onderhandelen, opdat zij hij het vonnis in den tempel de stem zouden verheffen ten voordeele van Juanna. Hij beloofde spoedig terug te keeren, ten einde hen naar den tempel te geleiden.

Wanneer de gordijn achter hem was toegevallen, zonk Juanna achterruit in haren zetel en zuchtte, doch Leonard sprong recht en zegde :

— Juanna, hoe dank ik u. Ik besef wat het u gekost moet hebben, dit alles te vertellen wat gij den koning hebt opgedischt.

— Och ja ; nu ziet gij hoe het soms noodzakelijk is te liegen en ik denk wel dezen avond in dit vak eenen prijs verdiend te hebben. Maar zo, voegde zij er bij, en het haren spottenden toon voren, nu hoop ik dat gij van uwen kant geen verkeerde uitlegging zult geven aan het verhaal, dat ik Olfan heb voorgelogen, want gij weet het best wat afschuwelijke klucht er dien nacht in het slavenkamp is gespeeld. Ware het noodig geweest, ik zou eene stellig gezworen hebben, dat ik met Otter was getrouwd en hem tegenerlijk bemindt, ofschoon het mij spijt, alduus dien koning te moeten bedriegen, die in waarheid de meest volmaakte wilde is, dien ik ooit ontmoette — bijna een gentleman.

En oogenblik werd Leonard bleek van verkropte woede. Doch kon hij het haar kwalijk nemen ? Had zij het recht niet, zulks te zeggen en wat was hij meer voor haar dan een vreemdeling, een reisgezel ?

— Gij zoudt mij kwaad maken door aldus voort te spreken, zegde hij stil ; doch laat het zoo, veranderen zult gij niet, laat ons dus van wat anders spreken. Wellicht zien wij de zon niet meer opgaan ; wie onzer niet gaarne levend in handen dezer monsters zou vallen heeft middelen bij de hand om het te voorkomen, ten minste Juanna kan ze ons geven. Laat ons het vergif verdeelen, dat in uw bezit is ; wie het dan gebruiken wil, kan het aanwenden.

Juanna haalde van tusschen hare haarlokken een klein huiden zakske te voorschijn waarin een bruin bolleken stak, ter grootte van een revolverkogel.

— Ik kan vrijgevig zijn, zegde zij glimlachend ; dit is genoeg om twintig man te dooden.

Leonard sneed er drie stukjes af, hield er een voor zich, gaf er een aan Mordaunt, die het aarzelend aanveerde en een aan Otter, die het volstrekt weigerde.

— Houd het voor u zelven baas, zegde hij, houd het maar. Zoo sterven wil ik niet ; als de Krokodil mij moet snappen, dan zal het niet zonder moeite zijn.

En Leonard stak nu ook dit stuk in den zak.

VIII.

DE AFGODEN VOOR HUNNE RECHTERS.

Nauwelijks had Juanna terug het doodelijk vergif in haar haar verborgen, of de gordijnen werden weggeschoven en Nam trad binnen.

Na zijne gebruikelijke buigingen, die meer spottend dan ernstig waren ditmaal, kondigde hij aan dat de maan in een heldere lucht gezien was.

— Wat wil zeggen, meen ik, zegde Leonard barsch, dat het tijd is om op weg te gaan.

Zij vertrokken dus. Juanna in hare zwarte monniksplij, Otter in zijn rood kleed en zijn kap in gestenbaar, die hij zoog te mogen dragen.

— Men kan even goed warm sterven als koud, zegde hij troostend tot Leonard.